

Metsähallituksen asiantuntijalausunto**Asia: HE 308/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Tiilikjärven kansallispuiston laajentamisesta****Ympäristövaliokunta, torstai 19.01.2023 klo 10.00**

Metsähallitus suhtautuu myönteisesti esitykseen Tiilikjärven kansallispuiston laajentamisesta ja pitää hankkeen tavoitteita arvokkaina. Erityisesti Metsähallituksen metsätalousliiketoiminnan kannalta esitetyn laajennuksen raja-alue on kuitenkin ongelmallinen, minkä vuoksi siihen esitetään joitakin pienehköjä muutoksia. Metsähallituksen Luontopalvelut-vastuualueella ei ole huomauttamista hallituksen esitykseen.

Jatkuvan kasvatuksen havaintoalueen merkitys

Hallituksen esitykseen Tiilikjärven kansallispuiston laajentamisesta sisältyy noin 1 300 ha jatkuvan kasvatuksen havaintoaluetta. Havaintoalue sijaitsee Metsähallituksen liiketoiminnan alueella. Kansallispuiston laajentaminen esityksen mukaisesti pienentäisi jatkuvan kasvatuksen havaintoaluetta niin paljon, että se jouduttaisiin lopettamaan. Lisäksi menetettäisiin kahdeksan perustettua kestokoealaa kokonaan ja yksi osittain.

Rautavaaran jatkuvan kasvatuksen havaintoalue on perustettu vuonna 2019 samaan aikaan kuin Suomussalmen ja Savukosken vastaavat alueet. Rautavaara valittiin havaintoalueen sijoituspaikaksi, koska Metsähallitus haluaa tukea Metsä-Kartanon nuorisokeskuksen toimintaa ja myös Pumpulikirkon Natura-alueen tavoitteita. Havaintoalueella ei tehdä avohakkuita.

Jatkuvan kasvatuksen havaintoalueet on perustettu pinta-alaltaan laajoina, jotta saadaan maisematason tietoa jatkuvapeitteisen metsänkäsittelyn vaikutuksesta metsätalouteen, virkistyskäyttöön, riistaan ja monimuotoisuuteen. Havaintoalueet on jaettu seitsemään käsittelyvyöhykkeeseen, josta kullakin käytetään tiettyä peitteisen metsätalouden hakkuutapaa. Tutkimuksen kannalta on tärkeää, että myös käsittelyvyöhykkeet ovat itsessään riittävän laajoja maisematason tarkasteluihin.

Havaintoalueelle on perustettu edustava kestokoeverkosto, jonka avulla tutkitaan puuston kehitystä ja metsiköiden taimettumista poiminta- ja suojuspuuhakkuussa sekä pienalakasvatuksen pienaukotuksissa. Tutkimuksessa keskitytään maanmuokkauskäsittelyjen ohella metsikön tiheysvaihtelusta aiheutuvien vaikutusten selvittämiseen.

Havaintoalueet on valittu siten, että ne edustavat rakenteeltaan ja kasvupaikkajakaumaltaan tavanomaisia valtion metsätaloustalossa olevia metsiä. Lisäksi niissä on myös muita tärkeitä maankäyttömuotoja, kuten virkistys- ja matkailukäyttöä sekä maisema-arvoja.

Havaintoalueilta saadaan tietoa peitteisen metsätalouden laajamittaisesta käytöstä operatiivisella tasolla ja erityisesti mäntyvaltaisissa metsissä. Suunnittelun, metsänhoidon ja puunkorjuun osaaminen peitteisessä metsätaloudessa kehittyy. Tunnistetaan peitteisen metsätalouden tehokkaimmat soveltamistavat ja kannattavimmat soveltamiskohteet. Tietämys peitteisen metsänkäsittelyn hakkuutapojen tuhoriskeistä kasvaa.

Luonnonvarakeskuksen (Luke) kanssa on yhteistyössä perustettu kestokokeet puuston kehityksen ja taimettumisen seurantaan eri hakkuutavoin käsitellyissä metsiköissä ja erilaisilla maanmuokausmenetelmillä. Puunkorjuun tuottavuusselvitykset on käynnistetty Metsäteho Oy:n koordinoimassa ja korjuuyrittäjien kanssa yhteistyössä toteutettavassa tutkimuksessa.

Riistakantojen vaihtelua seurataan havaintoalueelle perustetulla riistakolmiolla.

Metsähallitus on panostanut yhteiskumppaneidensa kanssa havaintoalueen tutkimustoiminnan käynnistämiseen ja kehittämiseen useita satojatuhansia euroja.

Lukuisat ryhmät ovat käyneet tutustumassa havaintoalueeseen. Havaintoalue on herättänyt myös kansainvälistä kiinnostusta ja ulkomailta on käynyt kiinnostuneita tutustumassa alueeseen. Havaintoalueen lopettamisen myötä menetettäisiin yksi sen merkittävä hyöty eli puuston ja maiseman kehityksen seuraaminen pitkällä aikavälillä, mistä myös moni alueeseen tutustunut taho on kiinnostunut.

Jatkuvan kasvatuksen havaintoalueelle on laskettu hakkuusuunnite. Laajennusosan osuus suunnitteesta on 3 200 m³/v. Laajennusosan metsätalouden talousvaikutus on 1,5 milj. €/v.

Esitys kansallispuiston laajennuksen uudelleenrajauksesta

Kansallispuiston laajennusesityksen rajausta muuttamalla on mahdollista säilyttää jatkuvan kasvatuksen havaintoalue ja saavuttaa laajennusesityksen tavoitteet. Metsähallituksen metsätalousliiketoiminnan näkökulmasta kansallispuiston laajennuksen rajausta olisi syytä muuttaa Metsähallituksen aiemman lausunnon mukaisesti. Muutosesityksen rajauksella havaintoalueen maisematason tarkastelut ovat edelleen mahdollisia ja kaikki kestokoealat säilyvät. Kansallispuisto laajenisi Pumpulikirkolta Ylä-Keiritty järven rannoille ja Metsä-Kartanon nuorisokeskukselle saakka sekä edelleen Haravalehdon suojelualueelle sisältäen keskeiseltä osin Metsä-Kartanoa ympäröivät retkeilypolut.

Rajausehdotus on laadittu yhdessä Rautavaaran kunnan ja Pohjois-Savon liiton kanssa.

Muutosesityksen mukainen rajauseitys toteuttaa Hallituksen esityksen tavoitteet:

- Toteuttaa hallitusohjelmaa – luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttäminen
- Toteuttaa suojelutarkoituksiin varattujen alueiden suojelun kansallispuistona
- Saattaa lisää alueita suojelun piiriin
- Luoda laaja ja eheä luonnonsuojelullinen kokonaisuus
- Luoda virkistyskäyttölinen yhteys nykyisestä kansallispuistosta Pumpulikirkolle ja Metsäkartanolle
- Parantaa edellytyksiä luontomatkailun kehittämiseksi Rautavaaran kunnassa ja tukea itäisen Suomen elinvoiman vahvistamista

Säilyttämällä jatkuvan kasvatuksen havaintoalue ja laajentamalla Tiilikkajärven kansallispuistoa Metsähallituksen lausunnossa esitetyllä tavalla luodaan erinomainen kokonaisuus alueen elinvoiman vahvistamiseksi.

Kansallispuiston laajentaminen jatkuvan kasvatuksen havaintoalueelle lisäisi monimuotoisuutta nykyiseen nähden vähän. Ehdotetulla laajennusosalla sijaitsevat monimuotoisuuden kannalta tärkeät ja arvokkaat kohteet on turvattu ja suojeltu METSO 10000:ssa ja alue-ekologisen

suunnittelun luonto- ym. kohteilla. Alueelle on tehty Natura-luontotyyppi-inventoinnit ja uhanalaista luontotyyppiä olevat kohteet on turvattu.

Ehdotetulla laajennusosalla on liiketoiminnan aluetta noin 1 300 ha. Tästä pinta-alasta on metsämaata 1 162 ha. Teitä, rakennettua maata tai sähkölinjoja on 35 ha. Metsämaasta on hakkuilla tai metsänhoitotöillä käsitelty viimeisen noin 20 vuoden aikana 895 ha. Metsät ovat aktiivisen metsänkäsittelyn piirissä sisältäen paljon taimikoita, nuoria kasvatusmetsiä ja ojitettuja soita. Puuston keski-ikä 59 vuotta ei poikkea Suomen metsien keski-ikästä. Lehtoja tai lehtomaisia kankaita ei ole. Laajennusosalla on tehty vuodesta 2019 alkaen havaintoalueen käsittelyohjeiden mukaisia hakkuita 117 ha.

Metsäkartanon alue

Metsähallitus pitää hyvänä, että Hallituksen esityksessä on karttarajauksesta jätetty pois Metsäkartanon nuorisokeskuksen alue, mikä mahdollistaa alueen jatkokehittämisen ja rakentamis- ja muiden kehittämistarpeiden toteuttamisen.

Yleiskaavan mukainen RA-lomarakennuspaikka

Metsähallitus pitää hyvänä, että yleiskaavan mukainen RA-lomarakennuspaikka Ylä-Keyrityn järven rannalla on rajattu laajennusalueen ulkopuolelle.

Muu maankäyttö

Laajennusosalla sijaitsee metsästysseuran tukikohta Tuomaanlammen rannalla. Ylimmäinen-Apulainen lampeen on kalastusvuokrasopimus. Laajennusalueelle sijoittuu moottorikelkkareitistöä, jonka ylläpito ja kehittäminen tulisi turvata myös kansallispuiston alueella.

Metsähallituksen julkisten hallintotehtävät

Metsähallituksen Eräpalvelut-vastuualue korostaa, että kansallispuistoon liitettäväksi esitettävillä valtion mailla metsästetään hirvieläimiä sekä pienriistaa. Alueet ovat olleet myös ilveksen ja karhun metsästyksen piirissä. Laajennusalueella on kaksi hirvieläinten metsästyslupa- aluetta ja kolme hirvieläinten metsästysvuokrasopimusta. Lisäksi laajennusalue leikkaisi yli 2 000 hehtaaria Jyrkkä-Kontion (vuosittain 1415 myytyä lupavuorokautta) ja Sierra-Yöttäjän (vuosittain 2085 myytyä lupavuorokautta) pienriistan lupa- alueista.

Metsästysmahdollisuuksien säilyttäminen Metsäkartanon lähialueilla turvaa erämatkailun edellytykset. Metsähallitus esittää harkittavaksi, että kansallispuiston laajentuessa säilytetään hirvieläinten metsästysoikeudet ja metsästysmahdollisuudet entisellään.